

1909-08-27

AFSENDER

Olivia Holm-
Møller

MODTAGER

Dagmar, Signe Constantin-Hansen, Thora Constantin-
Hansen, Ingeborg Marcussen

FAKTA

Dokumenttype:
Brev

Sprog:
Dansk

Dateringsbegrundelse:
Datering i brev

Afsendersted:
Paris

Modtagersted:
København

Omtalte personer:
Rembrandt
Juliane Vilhelmine Andresen
Thora Constantin-Hansen
Margaret Monrad
Ejnar Nielsen

Arkivplacering:
Holstebro Kunstmuseum

DOKUMENTINDHOLD

Olivia Holm-Møller skriver et længere brev fra Paris til sine fire veninder.
Hun fortæller om sine oplevelser og indtryk fra byen.

TRANSSKRIFTION

Paris den 27 August 1909

Kære Venner! – Kan dette, uden Fortrydelse for nogen,
betyde baade Thora, Signe, Ingeborg og Dagmar.

Jer har jeg nemlig Lyst at skrive til, men jeg faar aldrig
begyndt paa 4 Breve. Et paa 4 Ark var mere
tænkelig. Altsaa til de 4 der vinkede.

Jeg har set saa meget, og at det ikke engang er 14

Dage siden I vinkede, det er ikke til at forstaa.

Siden da, har jeg baade set Aarhusudstillingen, Kølñ,
Reims og Paris (Sedan ikke at glemme)

Aarhus var en smuk Begyndelse, jeg vil virkelig
raade alle dem der ikke kan komme til Reims! til at tage til Aarhus der er
meget

smukt. Ejnar Nielsens Tegninger til "den Gamle
Mand og Barnet" er der og "Julen og Menneskene"
hvor de Tegninger dog er dejlige, og Billedet fra Volterra
- og meget andet godt.

Jeg har haft en tung Dag, det var den første i Kølñ,
da havde jeg ikke rigtig rystet Hjemmet af mig,
og saa havde jeg jo rejst om Natten (det skal
(man) jeg aldrig gøre). Kølñ vil jeg ikke tænke paa nu
- skønt den sidste Dag var saa dejlig – men
Reims vil jeg aldrig glemme, det er det
dejligste jeg har set. Det var stor "Flyvefest"

saa jeg maatte give 10 Frank for en Nat og 1½ for
Morgenkaffe, jeg var der kun 2 halve Dage og
det regnede og jeg var "tungsvær" men ligodt
har jeg ikke været til større Festlighed end den
Lørdag formiddag. Det er noget for en Billed-
hugger, og det er noget for alle gode Mennesker.

Messen var saa dejlig. Musikken saa bekvem,
den passede til alle vore gode Salmer jeg kom
itanker om. De synger saa dejligt her i Notre
Dame. Saa kom jeg til Paris.

(Tusind Tak for at "søge og finde"!)

Jeg har lige til idag syntes, at Paris var hyggelig
Og tryk som Mors Dagligstue – og det er
venstre Seinebred vist ogsaa, i Luxembourg
haven gaar jeg saa rolig som i Søndermarken,
og Restauratonerne jeg gaar i, er meget bedre
end Restaurationer hjemme. Louvre, Notre Dame,
Cluny o.s.v. er jo bare rolig og hyggelig.
jeg vil ikke tale om, hvad der er
men idag har jeg være i Paris. Kl 5 gik jeg
til Pl. du Theatre Francais, et sted man læser
danske Aviser, og derfra ad Avenue d l'Opera
og Boulevard Madeleine. Sikken et Leben og
sikken en Mængde Mennesker. Jeg blir næsten
lidt bange. Jeg har vist nok set saa mange
før, tænker jeg i London, men disse er af en
hel anden Slags. rædsom sminkede, snørede og
duftende, Damerne saa ud som rigtig
simple Damer, og saadan en mængde af
dem. saa forstaar jeg, at Paris er lastefuld.
Og den Mængde Automobiler og Drosker, saa
mange har jeg aldrig set. Tak at du sparede
mit Liv, tænkte jeg til hver en Kusk, naar
jeg var kommen over. Men sikke Silketøjer
og mange smukke Dragter og enkelte meget smukke
Sølvting i Vinduerne. Jeg gik og følte mig helt
underlig i min brune danske Beskedenhed.
Saa kom jeg til Madeleine kirken og saa et dejligt
Blomstertorv (de sætter Blomster saa morsomt,
ganske tæt Rose ved Rose saa det blir saadan
en mægtig flad Buket!) og saa kom jeg til
Obeliskens hvor jeg før har været og hvor der er
Indgang til Tuilerihaven, og mens jeg gik ad
den brede brede Midtgang kunde jeg rigtig se
hvor der dog var smukt, fordi jeg kom fra dette
stinkende Vrangbillede af Kulturliv.
Tuilerihaven laa i let Taage og begyndende Skumring
og man saa Slottet dunkelt, og Menneskene
gik saa ordentlige, og her var megen Plads og

Luft, og da jeg drejede om i Blomsterhaven
sad de smaa agtværdige Borgerkoner, som de plejede
paa Bænkene og stoppede Strømper, med Ryggen
mod Gangen og Stopposen i Græsset foran sig,
og Børnene løb der. AAh! jeg følte mig som
kommen hjem! saa gik jeg over Seinen, og
Alle de Kasser med Bøger og Billeder, det er vel
det man kalder "Kajen", det er vist noget man
kan rode længe i før man uden at finde noget
der dur. Jeg rodede længe uden at finde. Saa slog
jeg en Bugt om ad Notre Dame, for at have noget
smukt tilsidst og nu sidder jeg og spiser Pærer.
Druer er her Masser af og de er ikke dyre, og
Ferskner. Her er slet ikke for varmt, Vi gaar i
Overtøj, de fleste af os. Det generer naturligvis
at jeg ikke kan tale med nogen, men det er da
alligevel volsom rart, at man kan faa alt man
behøver uden at kunne tale.
Louvre og Notre Dame er jo – nok sagt – men
Reims Domkirke med sit Indre og med sine Skulpturer
staar som en Sol over det alt. det kommer naturligvis meget af at det er
noget andet end Museum
[højre margen]
har sin rigtige Plads
Her er 22 Numre af Rembrandt i Louvre, og det
er nogle saa forfærdelig godt, at jeg ikke sige det.
Ja Louvre behøver vist ikke min Pris, men lad mig da
sige, at der er forfærdelig meget Skit.
Lørdag den 28 Aug. Aften
I Morges da jeg læste Brevet igennem for at fortsætte
fandt jeg det idiotisk, men saadan er jeg om
Aftenen, om Morgenens kunde jeg skrive
fornuftigere, men da har jeg ikke Tid.
Jeg har været i Boulogneskoven idag, sejlet
ad Seinen, først saa jeg et forfærdelig interessant
Museum kinesisk, Japansk og indisk, og jeg
blev ikke færdig, der er meget mere. og saa
Trokadero¹, som har Afstøbninger fra gotiske
Kirker i Frankrig, jeg faar jo volsom Lyst til at

se dem, men Afstøbningerne var nu saa gode og
havde Stenens Form, det var en stor Fornøjelse at
se, der var ogsaa Afstøbninger af norske Kirkeportaler
de saa godt ud – fra Telemarken.

[højre margen]

Jeg har billeder af dem hjemme

Jeg gik og bilde mig ind at det var Fredag i Boulogne-
skoven og var lidt skuffet over den liden Pragt
men nu opdager jeg, at det jo er Lørdag. De kørte
jo da i "Kø". Det forstaar jeg nu ikke de gider.
Saa er de "borgerlige" fornuftigere, de har det rigtignok
yndigt i Boulogneskov. saadan Plads og
saadan Luft, jeg laa og tegnede lidt og følte
mig rigtig i godt Selskab, men savnede
Mad og Drikkelse (som de andre havde med)
og der er en Sø der, med Svaner, Ænder og
Gæs – mange Slags – ja, der er yndigt der
ude. Hjemmefra, da tænkte jeg mig egentlig
Franskmænd som en hel anden Slags end
Danske, der var jo dumt. I Louvregaarden
kommer hver Middag en lille ung Kone med
et mægtigt Forklæde (som en Nederdel) og to
forholdsmæssige Lommer med en Mængde pjaltede
Strømper i (hvem der slider dem forstaar jeg ikke
for hun har sikkert ingen Børn) hun har
to smaa fine Hunde sammenlænkede
og en større, saa sætter hun sig med Ryggen
mod Gaarden, løser Hundene fra hinanden og
begynder at stoppe. Hende hilser jeg paa,
hendes Mund gaar helt om til Ørene (næsten)
naar hun smiler.

De er meget naturlige disse jævne Folk, sidde ude
i B. skoven og lappe et Par af Mandens Arbejdsbukser
holde dem i Vejret og syne dem fra alle Ender
og Kanter, det vilde saamæn ingen pæn
Kone gøre hjemme (i Frederiksberg Have.
Jeg tror jeg sender Brevet til Dagmar, det er for
idiotisk til at sende til fire. Hils de andre mange
Gange, dem har jeg da ogsaa skrevet til uden

at faa Brev igen.

Hvordan jeg skriver, saa er jeg jo dog den samme,
og kommer nok hverken værre eller bedre hjem
end jeg rejste, saa der er jo ingen Grund
til at tro, at det ikke mellem os skulle
blive ved det gamle.

Jeg synes forresten I skulle skrive lange Breve
til mig husk jeg har kun mig selv at tale
med. Sig det til Ingeborg. Hils din Mor
og de tre.

[med blyant]

Tulle, [Otto?] [ulæseligt]

– Naa, jeg føler mig for resten ikke
ene hidtil.

dette er saadan rigtig et "Rejse" brev, og jeg forstaar
godt hvorfor Rejsebreve blir saadan, men mon
I ogsaa forstaar det?
min dybeste
Olivia

[med blyant]

Jeg har lige faaet et
meget glædeligt Brevkort
fra Thora. Hils hende
og sig Tak! Jeg har
allerede i Onsdags skrevet til A.

Jeg har begyndt at tegne paa Gaden idag, sig til Monrad
om du ser hende, at det er Sludder, at vi ikke maa, jeg
spurgte en Politibetjent og han sagde: s'est permi,
s'est permi! og saa stod han selv og saa paa at
jeg tegnede. – Aak her er meget at tegne!

¹ Formentlig Palais du Trocadéro, der blev bygget til verdensudstillingen i 1878 og revet ned i 1935.

OMTALTE VÆRKER

Ejner Nielsen: *Stenegelunden i Volterra*. 1906-1907. Olie på lærred, 129 x 118 cm. Statens Museum for Kunst. Ejner Nielsens illustrationer til Karl Larsens fortælling: *Den gamle Mands Barn*. 1900. Tuschtegninger. Vejen Kunstmuseum. Ejner Nielsen: *Menneskene og Julen*. 1903. Blyant på sammenstykket papir med overløbninger. Vejen Kunstmuseum

Paris d. 27 August 1809.

Kor Venner! — Kan dette, uden Forbydelse for nogen,
betjende baade Thora, Lique, Ingelborg og Dagmar,
for hvor jeg nemlig lyttede at skrive til, men jeg faar aldrig
brygget paa 4 Brev. Et paa 4 Aft. var min
tenhelst. Altsaa til de 4 der vinkede.

Jeg har ret saa meget, og at det ikke engang er 14
Dage siden jeg vinkede, det er ikke til at forstaa.
Siden da, har jeg baade set Aachens udstillingen, Köln
Reims og Paris (Sedant ikke at glemme).

Aachen var en smuk Regendag, is vil vistnok
sæde alle ^{daagligt} til at tage til Aachen der er meget
smukt. Ingen Nielsens Tegning til den gamle
Mand og Børn og de og "Fulen og Menneskene"
hvor de tegner dog en del og Billedet for Volterra
— og meget andet godt.

Jeg har haft en tung Dag, det var den første i Köln,
da havde jeg ikke rigtig nyttet Hjemmet af mig,
og saa havde jeg jo rejst om Natten (det skal
man aldrig gøre). Köln vil jeg ikke leve paa min
— skönt den sidste Dag var saa dyrt — men
Reims vil jeg aldrig glemme, det er det
dyreste jeg har set. Der var stor "Flyvefest"
saa jeg maatte give 10 Frank for en Nat og 1½ for
Morgenkaffe, jeg var der kun 2 halve Dage og
det regnede og is var "tungsor" men ligodt
har jeg ikke ventet til storn Festlyhed end den
Lørdag formiddag. Det er meget for en Billed-
tænger, og det er meget for alle gode Mennesker.

Musikken var saa dybt. Musikken var bekendt,
den gik til alle vor gode Salmer, ja kom
itales om. De syngte ogsaa dybt her i Notre
Dame. saa kom vi til Paris.

(Tusind Tak for rosen og finde "!")

Ja her ligger til ides rygte, at Paris var hyggeligt
og tryk som Mon Day, etue — og det er
vunder Seins bred vint ogsaa i Luxembourg,
hvor gaar vi saa rolig som i Søndemarker,
og Restauratører i gaar i, er meget bedre
end Restauratører hjemme. Louvre, Notre Dame,
Place d'Orleans er jo bare rolig og hyggeligt.

Ja vil ikke tale om, hvad der er.

men idag har vi vent i Paris. Kl. 5 gik vi
til Pl. du Theatre Francais, et sted man kender
dansk Avin, og derfra ad Avenue de l'Opera
og Boulevard Madeleine. Sikkert et dejligt og
vakkert en Mange Mennesker. Ja blev næsten
lidt bangt. Ja her var end ret saa mange
for, tænke sig i London, men disse er af en
helt anden Slags. voldsom smukke, smukke
og dygtende, Gamme saa end som rigt,
simple Dame, og saadan en Mange af
dem. saa forstaa vi, at Paris er lastefield.

Og den Mange Automobile og Brevles, saa
mange har vi aldrig set. Tak at du spandt
mit Liv, tænkte sig til hvor en Kusk, naar
vi var komne over. Men sekketøj

og mange smukke Drøfter og enkelte meget smukke
Tolovtins i Vinduerne. I gik og folte mig helt
underly i min brune danske Beskedenhed.
Saa kom i til Madeleine kirken og saa et dybt
Blomster torv (de røtter Blomsterne saa morsomt,
gaar de tæt Rose ind Rose saa det bli saadan
en meget flad Buket.) og saa kom i til
Obelikken hvor i for her varst og hvor de
Indgang til Tuilerihaven, og mens i gik ad
den brede brede Midtgang kunde i rigt se
hvor de dog var smukt, fordi i kom fra dette
stinkende Vrangbillede af Kulturliv.
Tuilerihaven saa i det Taage og begyndende Skum
og man saa Skottet dunkelt, og Mennerne
gik saa ordentlige, og her var megen Plads og
duft, og da i drøide om at i Blomstehaven
saa de smaa agtvoordige Børn, som de pleyde,
paa Bankene og stoppede Stinger, med Pyggen
mod Gangen og Stopposen. Grasset foran sig,
og Børnen løb der. Aah! i folte mig som
kommeren hjem! saa gik i om Lienen, og
Alle de Hæse med Børn og Billeder, det var
det man kaldte "Kajen", det var noget man
kan rode længe i for man uden at finde noget
der dør. I rodede længe uden at finde. Saa slog
i en Bøgt om ad Notre Dame, for at have noget
smukt tilbedet. og nu ridde i og spise Pav.
Døren var her ilas af og de var ikke dyrs, og
Forkene. Men det ikke for varst, Vi gaar i

Orestoj, de fleste af os. Det gælder naturligvis
at j ikke kan tale med nogen, men det er da
alligevel velkommet, at man kan faa alt man
behøver inden at kunne tale.

Louvre og Notre Dame er jo - nok rogt - men
Reims med sit Tårn og med sine Skulpturer
staar som en Sol over det alt. ^{det kommer naturligvis}
Her er L. H. Nims af Rembrandt i Louvre, og det
er nogle saa forfærdelig gode, at j ikke kan sige det.
I Louvre behøver vi ikke min Pris, men lad os da
sige, at der er forfærdelig meget Skit.

Lørdag d. 28 Aug. Aften.

I Morgen er j Lørdag Brunt igennem for at forsatte
sandt j det idiotisk, men saadan er j om
Aftener, om Morgenen kunde j skrives
forresten, men da har j ikke Tid.

J har vent i Boulogne skoven idag, sejlet
ad Leinen, først var j et forfærdelig indersamt
Museum kinesisk, japanisk og indisk, og j
blev ikke færdig, der er meget mere. og saa
Trokadero, som har Afstøbninger af fra gotiske
Kirker i Frankrig, j fandt jo velkommet Lygt til at
se dem, men Afstøbningerne var vi saa gode og
harde Hæns Fors. det var en stor Fornøjelse at
se, der var ogsaa Afstøbninger af norske Kirkeportaler
da saa godt ud - fra Tillermarken.

J gik og bildte os ind at det var Fredag i Boulogne
skoven og var lidt skuffet over den liden Pragt
men nu opdager j, at det jo er Lørdag. De bedste

jo da i "Kø". Det forstaa jeg nu ikke de gode.
Saa er de "boergelige" fornøftigere, de har det rigtigst
yndigt i Boulogne-sten. raadene Plads og
raadene Luft, i saa og tegne de lidt og folte
mig rigtig i godt Selskab. men saarede
Mød og Drikke (som de andre havde med).
og der er en Lø der, med Læns, Ende og
Gros - mange Slags. — ja, der i yndigt de
side. Ujem mæske, da tænkte jeg mig egentlig
Frankmand som en hel anden Slags end
Dansk, det var jo drevet. I Louvre gaarden
kommer her Middag en lille ung Kone med
et meget forklædt (som en Vidsdel) og to
forholdsmæssig Lomme med en skønne pjalte
Strømper i. (hvor de stode den forstaa jeg ikke)
for hende var riktigt ingen Børn) hende har
to saare fine Hunde sammenløkkede
og en storr, saa sætte hende sig med Ryggen
mod Gaarden, løse Hundene for hinanden og
begynde at stoppe. Hunde hiler i pa-
hendes Mænd gik helt om til Preue (næsten).
naar hende smiler.

Det er meget naturligt disse porme Folk, sidde side
i B. hvor og hvor det Par af Mandens Obydsbude
holde dem i Vigt og syne dem for alle Ende
og Kante, det vilde saamen ingen pør
Kone gik hjemme (i Fortælling om Havn).

for nu is runde Brunt til Dagmar, det er for
indtægt til at sende til far. Vil de andre maane
Gange, den her is da ogsaa sket til inden
at far Brøt igen.

Skøndt is skives, saa er is jo dog den samme,
og kommer nok huse som alle børn ligesom,
end is rejste, saa der er jo ingen Grund
til at tro, at det ikke mellem os skulle
blive ved det gamle.

Jegs forresten I skulle skrive lange Breve
til mig, hørte is her kun mig selv at tale
med. Sig det til Ingeborg. Vil den Mor,
og de to. ^{Tale. Otte oplysn.} — Naa, is selv mig, forresten ikke
en hidtil.

det er saadan rigt at "Rige" breve, og is forstaa
godt hvorfor Rige breve bli saadan, men men
I ogsaa forstaa det?

til her lige faar et min dogbror
meget gladeligt Brevet
fra Thora. Vil hende
meget og sig Tak! I her
aldrig, Opstod sket til A.
Olivin.

Is har begyndt at tegne paa Gaden idag, sig til Mourad
om de se hende, at det er Skidder, at is ikke saa, is
spurgte en Politibetjent og han sagde: s'est perru,
s'est perru! og saa stod han selv og saa paa at
is tegnede. — Aah her er meget at tegne!